

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.401/2018/5. szám

A Debreceni Ítéltábla a Megyesi & Pápai Ügyvédi Iroda (címe, ügyintéző: dr. Megyesi Melinda ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (címe) felperesnek - a dr. L.A. pártfogó ügyvéd (címe) által képviselt alperes neve (címe) alperes ellen személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében az Egri Törvényszék 27.P.20.315/2017/10. számú ítélete ellen az alperes 12. sorszám alatt benyújtott és 22. sorszám alatt kiegészített fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy 21 000 (huszonegyezer) forint le nem rótt kereseti illetéket az állam visel.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 5000 (ötezer) forint másodfokú perköltséget. Az alperes pártfogó ügyvédjének díját, továbbá 48 000 (negyvennyolcezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket az állam visel.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felek házastársak voltak, **M**-on éltek. Egyetlen közös gyermekük 1997-ben született. 2005-ben elváltak, a felperes pedig a bontópert követően a közös kiskorú gyermekkel együtt **E**-be költözött, amelyről az alperes hosszú ideig nem szerzett tudomást, így a gyermekkel való kapcsolattartása megghiúsult.

A gyermek 2012-ben az Főiskola Gyakorló Általános Iskola, Középiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézménybe felvételzett. Az ehhez szükséges jelentkezési lapot a felperes írta alá oly módon, hogy a nyomtatványon az apa (gondviselő) megjelöléseknél a gondviselő szót, az anya (gondviselő) megjelöléseknél pedig az anya szót húzta alá és mindkét helyre a saját nevét írta.

Miután az alperes megtudta, hogy a felperes és a gyermek **E**-ben élnek, az iskola igazgatójához, Főiskola rektorához, és az Oktatási Hivatalhoz fordult annak tisztázása érdekében, hogy a gyermek miként iratkozhatott be az iskolába az ő hozzájárulása nélkül. Erre tekintettel az iskola igazgatója megküldte az alperes részére a gyermek jelentkezési lapjának másolati példányát, majd 2015. augusztus 6. napján írásban tájékoztatta arról, hogy a lapon „*az igazgató, az osztályfőnök, valamint a tanuló aláírásán kívül - az adatlapon feltüntetett lehetőségeknek megfelelően - felperes neve aláírása anyaként és gondviselőként szerepel.*”

E tájékoztatás ellenére az alperes a tartási kötelezettség elmulasztásának vétsége és más bűncselekmény miatt a Tiszaújvárosi Járásbíróság előtt 1.B.351/2015. szám alatt vele

szemben indult büntetőeljárás során 2016. augusztus 29. napján megtartott nyilvános tárgyaláson úgy nyilatkozott: „*A gyerek iskolai jelentkezését az anyja meghamisította, az én nevemet aláírta helyettem.*”

A felperes a Polgári Törvénykönyvről szóló 2003. évi V. törvény (Ptk.) 2:51. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján annak megállapítását kérte, hogy az alperes az idézett valótlan tényállításával megsértette a jóhírnév és a becsület védelméhez fűződő jogát, továbbá a Ptk. 2:52. §-ának (1) bekezdése alapján igényt tartott 200 000 Ft sérelemdíj megfizetésére is. Az alperes a kereset elutasítását kérte, arra hivatkozott, hogy nem követett el személyhez fűződő jogsértést.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő jogát azzal, hogy a Tiszaújvárosi Járásbíróság előtt B.351/2015. szám alatt folyamatban lévő ügyben 2016. augusztus 29. napján megtartott nyilvános tárgyaláson valótlanul állította: „*A gyerek iskolai jelentkezését az anyja meghamisította, az én nevemet aláírta helyettem.*” Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 200 000 Ft sérelemdíjat, 10 000 Ft perköltséget, az államnak pedig - külön felhívásra - 15 000 Ft le nem rótt kereseti illetéket.

A határozatának indokolásában kifejtette, hogy az alperes sérelmezett kijelentése valótlan tényállításnak minősül. Az iskolai jelentkezési lapon az apa (gondviselő) és az anya (gondviselő) megnevezések fölött láthatóan azonos névaláírás szerepel, jól látszik továbbá, hogy az egyik aláírás alatt a gondviselő, míg a másik aláírás alatt az anya került aláhúzásra, amely egyértelműsíti az aláírói minőséget. Azt pedig az okirat mindkét helyen, azaz anyaként és gondviselőként is a felperes saját nevének aláírását tartalmazza, az iskolaigazgató 2015. augusztus 6. napján kelt levele igazolja. Mindezek alapján egyértelmű, hogy a felperes a jelentkezési lapra nem hamisította rá az alperes aláírását.

E valótlan tényállítás nem a felperes becsületét, hanem a jóhírnevét sértette, ezért a Ptk. 2:51. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján megállapította e jogsértés tényét. Utalt rá, hogy a jogsérelem nemcsak a felróhatóságtól független szankció alkalmazását, hanem a sérelemdíj megállapítását is megalapozza, ezért nem volt jelentősége annak, hogy a felek között évek óta rossz viszony van, az alperes és a gyermek közötti kapcsolattartás pedig megghiúsult, mindez ugyanis nem mentesítette az alperest a személyiségi jogsértés jogkövetkezményei alól.

A sérelemdíjösszegszerűsége körében a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (1952. évi Pp.) 163. §-ának (3) bekezdése alapján köztudomású, azaz külön bizonyítást nem igénylő nem vagyoni sérelemként vette figyelembe, hogy a sérelmezett kijelentés a felperes személyét negatív színben tüntette fel és hátrányosan érintette a büntetőeljárás során őt képviselő ügyvédhez fűződő bizalmi viszonyát, mindez pedig őt és a gyermekét is megviselte. Értékelte továbbá, hogy az alperes tudatos és szándékos okirat-hamisítással vádolta meg a felperest több személy: a bíró, a jegyző, az ügyész, a védő és a sértetti jogi képviselő előtt, akik a hivatásuknál fogva tisztában voltak e bűncselekmény súlyával és következményeivel. Kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy az alperes jobb tudomása ellenére állított valótlant, hiszen az iskolaigazgató tömör, de mindenre kiterjedő tájékoztatása alapján ismerte a jelentkezési lapon szereplő aláírások eredetét, ezért irreleváns volt, hogy a neki másolatban megküldött jelentkezési lapon szereplő aláírások nem voltak olvashatóak. Ezen körülmények együttes mérlegelése

alapján arra a következtetésre jutott, hogy a felperes által követelt 200 000 Ft sérelemdíj nem eltúlzott, ez az összeg ugyanis alkalmas arra, hogy az okozott személyiségi jogi jogsértést ellentételezze, és arányban áll annak súlyával, következményeivel és a felróhatóság mértékével.

A pervesztes alperest kötelezte a felperes jogi képviselői munkadíjból álló perköltségének, valamint a le nem rótt kereseti illetéknek a megfizetésére.

Az alperes a fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan a sérelemdíjban történő marasztalásának mellőzését, harmadlagosan a sérelemdíj összegének leszállítását, negyedlegesen pedig az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a sérelmezett kijelentést véltlenül tette meg, hiszen e tényállítás időpontjában csak azzal volt tisztában, hogy az iskolai jelentkezési lapot valaki aláírta helyette, azt azonban, hogy ki és kinek a nevét írt rá a lapra, nem tudta kideríteni, a neki megküldött fénymásolat ugyanis olvashatatlan, az iskolaigazgató tájékoztatása pedig félreérthető volt. A BH2016.241. szám alatt közzétett eseti döntésre utalva kifejtette, hogy az elsőfokú ítéletben foglalt érveléssel szemben a személyiségi jogsértésnek nem automatikus következménye a sérelemdíjban történő marasztalás, a Ptk. 2:52. §-ának (3) bekezdésében foglalt körülmények mérlegelése alapján olyan következtetés is levonható, hogy a jogsértő nem köteles sérelemdíjat fizetni. E körülményeket az elsőfokú bíróság nem tárta fel és nem adott számot arról, hogy mely okból és miért ilyen összegű sérelemdíjban marasztalta őt. Álláspontja szerint az lett volna logikus, ha a felperes csak az anya (gondviselő) megjelölések felett, egyszer írta volna alá a lapot, ezért gondolta azt, hogy az apa (gondviselő) megjelölés feletti aláírás az ő nevének aláhamisítása volt, amit csak a felperes követhetett el. Mindezt az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, mint ahogy azt is, hogy a sérelmezett közléskor csak egy olvashatatlan fénymásolat állt a rendelkezésére. Sérelmezte, hogy elmaradt a jogsértés felperesre gyakorolt tényleges hatásának feltárása, továbbá állította, hogy nem kapott megfelelő tájékoztatást a bizonyítandó tényekről, a bizonyítási teherről és a bizonyítási kötelezettségről.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helyes indokai alapján történő helybenhagyását kérte.

Az ítélet tábla a fellebbezést az 1952. évi Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el és azt alaptalannak találta.

Az elsőfokú bíróság az eljárást az elsőfokú eljárásra vonatkozó szabályoknak megfelelően folytatta le, eljárási szabálysértést nem követett el. A feleket a 7. sorszámú jegyzőkönyv tanúsága szerint megfelelő módon tájékoztatta a bizonyítandó tényekről, a bizonyítási teherről és a bizonyítási kötelezettségről, ezért ennek hiányát az alperes alap nélkül sérelmezte. A tényállást pedig a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, és azt a bizonyítékok logikus és okszerű mérlegelése alapján helyesen állapította meg, erre tekintettel az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az eljárás megismétlésének elrendelésére nem volt lehetőség.

A helyesen megállapított tényállás alapján az elsőfokú bíróság jogszerű döntést hozott, az ítélet tábla túlnyomórészt az általa kifejtett indokokkal is egyetért.

A fellebbezés tükrében csupán azt emeli ki, hogy a jogérvényesítés és a védekezés szabadsága körében tett nyilatkozatok általában nem sértik a személyiségi jogokat. Az igény érvényesítésére alkalmas eljárás megindítása és a védekezés joga ugyanis a felektől nem vitatható el, az igény érvényesítése vagy az azzal szembeni védekezés céljából pedig szükségszerűen elő kell adni a kérelemhez vagy a védekezéshez igazodó tényeket. E tényállítások valóságtartalmát mindig az adott eljárásban kell megvizsgálni, ezért azok főszabály szerint akkor sem alapoznak meg személyiségvédelmet, ha a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként utóbb valótlannak bizonyulnak (BDT2006.1429., EBH2002.624, BH2004. 357.). E főszabály alól azonban kivételt képeznek, azaz személyiségi jogsértés megvalósítására alkalmasak a jogérvényesítés vagy védekezés érdekében megtett, de tudatosan hamis tényállítások, az eljárás tárgyával össze nem függő, valótlán tényállítások, és azok a kijelentések, amelyek - a tartalmi helyességüktől függetlenül - a kifejezőmódjukban indokolatlanul bántóak, lekicsinylőek (Kúria Pfv.IV.20.276/2012/10., EBD2014.P.12., Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.895/2016/9., Győri Ítéltábla Pf.IV.20.331/2017/6.).

Bár az alperes a per tárgyát képező nyilatkozatát egy vele szemben indult büntetőeljárás során adta elő, a sérelmezett kijelentése nem függött össze a büntetőeljárás tárgyával, hiszen a büntetőperben eljáró bíróság feladata csupán az alperes ellen tartás elmulasztása miatt emelt vád megalapozottságának eldöntése volt, ebből a szempontból pedig a gyermek iskolai jelentkezésének körülményei nem bírtak jelentőséggel. Így az alperes azon közlése, amely szerint a felperes a gyermek jelentkezési lapját meghamisította és az ő nevét helyette aláírta, olyan tényállításnak minősült, amely - valótlansága esetén - megalapozhatta a felperes személyiségvédelmi igényét.

Azt, hogy az alperes sérelmezett tényállítása nem felel meg a valóságnak, az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, a felperes ugyanis valóban nem hamisította rá az alperes nevét a jelentkezési lapra, hiszen azt egyrészt „anyaként”, másrészt pedig „gondviselőként” a saját nevében írta alá. Mivel pedig az aláírás hamisítására vonatkozó valótlán tényállítás vitán felül alkalmas volt a felperes személyének negatív színben történő feltüntetésére, az elsőfokú bíróság a Ptk. 2:51. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján - felróhatóságtól függetlenül, objektív szankcióként - jogszerűen állapította meg a jóhírnévsértés tényét.

Az elsőfokú ítéletben foglalt azon érvelés azonban, amely szerint a jogsértés ténye önmagában is megalapozta a felperes sérelemdíj iránti igényét, téves. Ennek oka egyrészt az, hogy a jogsértés mellett vizsgálni kell azt is: a személyiségi jog sérelmét a felperes az alperes magatartásával okozati összefüggésben szenvedte-e el, továbbá a jogsértő a kártérítési felelősség szabályai és gyakorlata szerint ki tudja-e magát menteni (Ptk. 2:52. §-ának (2) bekezdése, BH2018.13.). Másrészt az Új Ptk. Tanácsadó Testület ide vonatkozó véleménye (<http://www.kuria-birosag.hu/ptk>) és az ezzel egyező bírói gyakorlat (BH2016.241., Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.240/2015/4.) szerint a bíróság a személyiségi jogsértés megállapítása mellett is elutasíthatja a sérelemdíj iránti keresetet, ha a sérelmet szenvedett felet nem érte olyan nem vagyoni sérelem, amely sérelemdíj megítélésére adhatna alapot. A Ptk. 2:52. §-a (1) bekezdése második fordulatának helyes értelmezése szerint a sérelmet szenvedett fél „az őt ért nem vagyoni sérelemért” követelhet sérelemdíjat, azaz a nem vagyoni sérelem bekövetkezése a sérelemdíj megítélésének feltétele. A Ptk. 2:52. §-a (2) bekezdésének a „jogsértés tényén kívül

további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges" fordulata mentesíti a felperest a hátrány bizonyításának eljárásjogi kötelezettsége alól, de nem vagyoni sérelem hiányában nem teszi lehetővé sérelemdíj követelését.

Azt, hogy a felperest a jóhírnevének sérelmével okozati összefüggésben milyen immateriális hátrányok érték, az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg. Az 1952. évi Pp. 163. §-ának (3) bekezdése alapján jogszerűen vette figyelembe azokat a nem vagyoni sérelmeket, amelyek egy ilyen jogsértés esetén köztudomásúan bekövetkeznek, így külön bizonyítást nem igényelnek. Ezért a felperesnek a per során nem kellett igazolnia azt a tényt, hogy az alperes jóhírnévsértő, valótlan tényállítása folytán az iskolában, amely egyben a munkahelye is, magyarázkodnia kellett, és azt sem, hogy e magyarázkodási kényszer a megszégyenítettség érzésével és az önbecsülésének sérelmével járt, amely megviselte őt. Ez - a felperest lényegében bűncselekmény elkövetésével vádoló valótlan tényállítás jelentős súlyára is figyelemmel - olyan mértékű nem vagyoni hátrányt jelentett, amely megalapozta a sérelemdíj iránti keresetet, különösen annak tükrében, hogy e valótlan tényközlés a felperes közvetlen környezetében: a munkahelyi vezetőinek körében is ismertté vált.

Azt pedig, hogy az alperes súlyosan felróhatóan járt el, az elsőfokú bíróság szintén helyesen állapította meg, amelyet - a felperes által elszenvedett immateriális sérelmek mellett - jogszerűen értékelt a sérelemdíj összegszerűsége körében is (a Ptk. 2:52. §-ának (3) bekezdése). A fellebbezési érveléssel szemben az alperesnek a sérelmezett tényállítás megtételekor az iskolaigazgatótól kapott egyértelmű tájékoztatás alapján tudnia kellett, hogy a jelentkezési lap jelen perben releváns része nem az ő aláhamisított aláírását, hanem a felperes névaláírásait tartalmazza.

Mindezek tükrében az elsőfokú bíróság által megítélt sérelemdíj összege nem volt eltúlzott, az igazodott a jogsértés súlyához, következményeihez és a jogsértő magatartás felróhatóságához, továbbá megfelelt a hasonló ügyekben követett bírói gyakorlatnak és a jogsértés bekövetkeztekor uralkodó ár- és értékviszonyoknak is, ezért a sérelemdíj iránti kereset elutasítására és sérelemdíj leszállítására irányuló fellebbezési kérelem sem foghatott helyt.

A kifejtett okok miatt az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta azzal, hogy megállapította: 21 000 Ft le nem rótt kereseti illetéket az állam visel. A felperes ugyanis a személyiségi jogsértés objektív és szubjektív szankcióinak együttes alkalmazását kérte, de 600 000 Ft-nál kisebb összegű sérelemdíjra tartott igényt. Ezért pertárgyértékként - a meg nem határozható perértékű eljárásokra vonatkozó szabályok szerint - 600 000 Ft-ot kellett figyelembe venni (az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. §-a (3) bekezdésének b) pontja, EBH1999.94.). Így a le nem rótt kereseti illeték nem 15 000 Ft, hanem 36 000 Ft volt (Itv. 42. §-a (1) bekezdésének a) pontja), erre tekintettel további 21 000 Ft le nem rótt elsőfokú illeték keletkezett, amelynek viseléséről az ítéletábrának az 1952. évi Pp. 253. §-ának (3) bekezdése alapján - a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül - döntenie kellett. Bár az alperes az elsőfokú eljárás során teljes pervesztes lett, az elsőfokú ítélet meghozatala után költségmentességet kapott, így az általa fizetendő le nem rótt illeték mértékét az ítéletábra nem emelhetette fel, ezért azt helyette az állam viseli (6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése, 14. §-a).

A fellebbezés nem vezetett eredményre, emiatt az alperes köteles megfizetni a felperes jogi képviselői munkadíjból álló másodfokú perköltségét (1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése). Ennek összege az ítéletábra a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet (R.) 3. §-ának (3) és (5) bekezdései alapján 5000 Ft-ban állapította meg és arra a felperes jogi képviselőjének alanyi adómentessége folytán általános forgalmi adót nem számított fel. Az alperes képviseletét ellátó pártfogó ügyvéd díját, valamint a le nem rótt fellebbezési illetéket a költségmentes alperes helyett az állam viseli (6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése, 14. §-a).

Debrecen, 2018. július 10.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. előadó bíró, Dr. Árok Krisztián s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő